

Rapport Medborgarberedning

Resultatrapport från Medborgarberedningen för
stadskärnan med kompletterande dialoginsatser

Slutlig rapport – underlag för centrumutvecklingsplanen för stadskärnan i Skara

Datum: 27 juni 2025

Författare: Peter Blom och Jonathan Naraine

Diarienummer: SKA-SAM 2025/20

Innehåll

1. Sammanfattning	3
2. Syfte och mål	3
3. Bakgrund till uppdraget.....	5
4. Genomförande av medborgarberedning.....	6
5. Teman i fokus.....	7
6. Workshop-teman och frågor.....	8
7. Summering av medborgarberedningens inspel.....	11
Summering av rekommendationer	11
Röda trådar – återkommande i alla workshops	11
Tabell över röda trådar.....	13
8. Kompletterande dialoginsats – SFI-dialog.....	14
9. Underlag från tidigare dialoger kring stadskärnan	15
10. Slutsatser	17
11. Medborgarberedningens vägledande principer	18
Från rekommendationer till principer.....	18
Sammanfattande punktlista för centrumutveckling	18
12. Checklista - Vägledande principer för centrumutveckling i Skara.....	20
Attraktionskraft och centrumliv	20
Grönstruktur.....	20
Infrastruktur och mobilitet	21
Platsidentitet	21

1. Sammanfattning

Skara kommun befinner sig i ett strategiskt skede när det gäller utvecklingen av stadskärnan. Med utgångspunkt i platsens starka historiska identitet och med blicken mot framtidens behov och utmaningar, vill kommunen forma en stadskärna som är levande, inkluderande och attraktiv – för medborgare, besökare och näringsliv.

Som en del i detta arbete har kommunen initierat en medborgarberedning för stadskärnan – en ny form för dialog och involvering där 25 invånare, med varierande bakgrund och livssituation, deltagit i en strukturerad process. Genom samtal, workshops och fördjupande temaarbete har de lämnat sina perspektiv och rekommendationer för hur Skaras centrum kan utvecklas på ett sätt som möter både samtidens och framtidens behov.

Arbetet har även kompletterats med ett mobilt dialoglabb riktat till nya svenskar, vilket har tillfört ytterligare viktiga perspektiv kopplade till inkludering, tillgänglighet och trygghet – frågor som är avgörande för att skapa en stadskärna för alla.

Denna rapport utgör ett underlag för det kommande arbetet med centrumutvecklingsplanen. Den samlar medborgarnas rekommendationer, identifierade mönster och gemensamma prioriteringar – och pekar ut övergripande principer som bör vägleda kommunens fortsatta planering och gestaltning av stadskärnan.

2. Syfte och mål

Medborgarberedningen har initierats för att skapa en bred, strukturerad och återkommande dialog mellan kommunen och medborgarna om stadskärnans framtid. Syftet är att:

1. Fånga in mångfalden av röster – unga, äldre, nyinflyttade, företagare och civilsamhället – så att centrumutvecklingsplanen speglar hela Skaras befolkning.
2. Översätta lokala erfarenheter till planeringsunderlag genom att samla in berättelser, behov och idéer som annars riskerar att missas i traditionella samråd.
3. Stärka demokratisk delaktighet genom ett arbetssätt där medborgarna inte bara svarar på frågor, utan diskuterar, prioriterar och formulerar gemensamma rekommendationer.
4. Bygga långsiktigt förtroende mellan kommunorganisationen och invånarna; processen ska upplevas transparent, begriplig och meningsfull, vilket i sin tur ökar acceptansen när konkreta förändringar genomförs.

5. Utveckla kommunens metodik för medborgarinvolvering, så att erfarenheterna härifrån kan användas i kommande stadsutvecklingsprojekt och tematiska planer.

Målen beskriver vad medborgarberedningen behöver uppnå för att leverera ett användbart, väl förankrat och praktiskt användbart underlag till gestaltungsprogrammet:

1. Bred representation
Säkerställa att beredningen speglar Skaras demografi (ålder, kön, bakgrund, boendemiljö, näringsliv m.m.) så att rekommendationerna vilar på ett mångsidigt kunskapsunderlag.
2. Kunskapsbaserad dialog
Ge deltagarna tillgång till relevant fakta, expertföreläsningar och platsanalyser. Skapa en gemensam begreppsplattform så diskussionerna blir likvärdiga och välgrundade.
3. Strukturerad samskapandeprocess
Arbeta i tydliga temablock (Attraktionskraft, Infrastruktur & grönstruktur, Identitet m.fl.). Använd beprövade metoder för gruppdialog och prioritering för att nå konsensus eller tydliggöra olika ståndpunkter.
4. Handlingsorienterade rekommendationer
Formulera konkreta, prioriterade åtgärdsförslag per tema, skrivna så att de lätt kan översättas till beslutsunderlag i centrumutvecklingsplanen.
5. Transparens och spårbarhet
Dokumentera varje steg i processen (mötesloggar, arbetsmaterial, prioriteringsresultat). Gör det enkelt att följa hur insikter → rekommendationer → politiska ställningstaganden hänger ihop.
6. Långsiktig lärdom för kommunen
Samla erfarenheter från arbetssättet i en metodbank eller verktygslåda, så att framtida dialogprojekt kan bygga vidare på strukturen och lärdomarna från denna beredning.

3. Bakgrund till uppdraget

Skara stadskärna fungerar som kommunens hjärta – ett vardagsrum där medborgare möts till vardag och fest, men också ett skyltfönster som formar omvärldens bild av kommunen.

Under senare år har flera långsiktiga trender förstärkt behovet av en strategisk, helhetsinriktad omvandling:

1. Demografiska förändringar
En åldrande befolkning ställer högre krav på tillgänglighet, trygghet och service nära hemmet. Samtidigt behöver centrum vara attraktivt för studenter, unga familjer och nyinflyttade för att säkra kommunens framtida tillväxt.
2. Klimat- och hållbarhetsmål
– Lokala och nationella miljöambitioner kräver grön infrastruktur, energieffektiva byggnader och klimatsmarta transport och mobilitetslösningar. Stadskärnan kan bli en katalysator för minskade utsläpp genom tätare bebyggelse, fler cykel- och gångstråk och klimatanpassade grönytor.
3. Nya mobilitetsmönster
– Bilens dominans utmanas av elcyklar, bilpooler, samåkning, anropsstyrd kollektivtrafik och mikromobilitet. Samtidigt tar det lång tid att ändra infrastrukturen i våra städer som påverkar beteendemönster för mer hållbar mobilitet – vilket kräver långsiktigt transformation av gaturummens utformning. Nationella och globala riktlinjer visar att städer bör prioritera centrum där gång och cykel utgör basen för mer yteffektiva, säkra och attraktiva transportlösningar för alla åldrar och målgrupper.
4. Förändrade konsumtionsvanor
– E-handel och upplevelsebaserad konsumtion gör att traditionell butikshandel behöver kompletteras med kultur, gastronomi och evenemang eller andra icke kommersiella upplevelser som ger besökarna mervärden bortom “varukorgen”.

Mot denna bakgrund har Skara kommun valt att integrera en medborgarberedning i centrumutvecklings-processen. Metoden prövades framgångsrikt i planeringen av Djurgårdshage (2024–2025) där den:

1. Breddade dialogen – deltagarna rekryterades slumpmässigt men stratifierat, vilket gav röst åt grupper som ofta saknas i traditionella remissförfaranden.
2. Fördjupade analysen – kombinationen av expertinput och lokala erfarenheter skapade rekommendationer med både faktagrund och social förankring.

3. Stärkte demokratin – öppenheten i processen ökade förtroendet för kommunens beslutsvägar och gav politiken ett tydligt, legitimerat underlag.

Genom att använda samma metod i arbetet med stads kärnan vill kommunen säkerställa att omvandlingen utgår från verkliga behov och får brett stöd. Den insamlade kunskapen ska ligga till grund för en centrumutvecklingsplan som gör stads kärnan till en livskraftig, inkluderande och hållbar mötesplats – rustad för framtidens utmaningar och möjligheter.

4. Genomförande av medborgarberedning

Medborgarberedningen har utformats som ett strukturerat och inkluderande forum där 25 slumpmässigt (representativ blandning utifrån kvoter) utvalda medborgare fått utveckla idéer för Skaras stads kärna. Urvalet har speglat kommunens mångfald vad gäller ålder, kön, boendeform och livssituation för att säkerställa bredd och legitimitet.

Rekrytering och sammansättning har skett genom ett slumpmässigt urval med hjälp av extern part. En representativ fördelning i olika kvoter har använts för att uppnå balans i ålder, kön, geografisk hemvist och boendesituation. För att minska bortfall och säkra representativitet har särskild kontakt tagits med grupper som ofta är underrepresenterade i traditionella dialoger.

Den pedagogiska modellen har byggts vidare på den som utvecklades i medborgarberedningen för Djurgårdshage. Inför varje träff har deltagarna fått ta del av en kort introducerande film. Varje träff inleddes sedan att föreläsare bidrog med kunskap och inspiration. Dessa föreläsningar var på 15 minuter vardera. Föreläsningarna filmades så man kunde se de igen eller ta igen kunskap om man missat ett tillfälle, men också för att kunna sprida kunskap internt i kommunens organisation. Föreläsningarna har varit kunskapshöjande och inspirerande kring bl.a. omvärldsbevakning. Syftet har varit att skapa en gemensam faktabas och ge alla deltagare likvärdiga förutsättningar inför samtalen.

Efter föreläsningen har deltagarna arbetat tematiskt i workshops utifrån tre övergripande områden: Attraktionskraft, Infrastruktur och grönsstruktur samt Identitet. Varje tema har introducerats med ett frågebatteri samt ett antal öppna reflektionsfrågor under rubriken ”Fundera även kring ...”, som syftat till att stimulera breda och inkluderande samtal.

Diskussionerna har förts i mindre grupper om 5–6 personer. Varje grupp har haft en roterande samtalsledare och en antecknare som haft ansvar för att tankar noteras och sammanställs i gruppens rekommendationer. Arbetssättet har främjat reflektion, respektfull dialog och fördjupad förståelse för olika perspektiv. I slutet på varje träff har rekommendationerna från varje grupp presenterats och samtliga deltagare fick rösta med 4 st

”pluppar” på de rekommendationer de tycker är viktigast. Samtliga rekommendationer samt deras antal röster sammanställdes tillsammans med en beskrivning av de återkommande kluster/teman bland rekommendationerna som återkommer i flest rekommendationer och röster och skickades ut efter varje workshop.

Mellan träffarna har deltagarna fått tillgång till summeringsfilmer, presentationsmaterial och dokumentation via en digital plattform. Inför varje ny träff skickades en ny introduktionsfilm ut, för att väcka tankar och bygga upp en gemensam förförståelse.

Särskild vikt har lagts vid att skapa en trygg och inkluderande miljö, där alla deltagare haft möjlighet att komma till tals och bidra utifrån sina egna erfarenheter. Det har funnits tydliga samspelsregler, och samtalen har ägt rum i fysiska miljöer anpassade för både grupparbete och gemensamma diskussioner. Lokalerna har varit tillgängliga, och pauser med fika har gett utrymme för återhämtning och informella samtal.

5. Teman i fokus

Arbetet i medborgarberedningen har strukturerats kring tre huvudteman, valda för att tillsammans fånga de mest centrala perspektiven i utvecklingen av en levande, trygg och hållbar stadskärna.

Det första temat har handlat om attraktivitet och centrumliv – med fokus på vad som gör stadskärnan till en plats som människor vill vara i, vistas i och återvända till. Här har frågor om trygghet, aktivitet, tillgänglighet, mötesplatser och evenemang varit i centrum.

Det andra temat har rört infrastruktur och grönstruktur, där deltagarna har diskuterat hur man tar sig till, genom och från stadskärnan, samt vilken roll grönska, torg och parker spelar för både miljö, hälsa och trivsel. Mobilitet, klimat och vardagslogistik har varit viktiga delar i samtalen.

Det tredje temat har lyft stadskärnans platsidentitet – vad det är som gör just Skaras centrum unikt och hur man kan stärka stolthet, tillhörighet och gemenskap. Här har kulturarv, historia, symboler, berättelser och framtidsbilder vävts samman med ungas och äldres upplevelser av platsen.

Tillsammans har dessa tre teman skapat en helhetsbild som beredningen arbetat utifrån när rekommendationer tagits fram.

6. Workshop-teman och frågor

Attraktivitet och centrumliv

Temat om attraktionskraft och centrumliv har syftat till att utforska vad som gör stadskärnan till en plats där människor vill vara, inte bara passera igenom. Utgångspunkten har varit tre huvudsakliga frågeställningar som tillsammans belyser rörelse, närvaro och upplevelse i framtidens Skara centrum.

Den första frågan löd: Varför går du på gatorna i framtidens stadskärna? Här handlade diskussionen om hur gator och offentliga miljöer används – inte bara som transportstråk, utan som upplevelseytor och vardagliga rum för rörelse, möten och uttryck. Deltagarna ombads fundera över vad de gör, vad de ser och hur det känns att röra sig genom centrum i framtiden. Vad finns där förutom handel? Vilka typer av mötesplatser skapas – och vilka funktioner fyller de?

Den andra frågan var mer existentiell: Vad är det som gör att man vill "vara" i stadskärnan? Här fördes samtal kring centrum som en plats att vistas i – inte bara en plats att göra ärenden i. Diskussionerna kretsade kring kulturens och upplevelsernas roll, liksom vad som får människor att spontant vilja mötas och tillbringa tid i stadskärnan. Idéer lyftes om hur känslan av tillhörighet och gemenskap kan förstärkas så att centrum upplevs som "vårt gemensamma vardagsrum" – tillgängligt och angeläget för alla.

Den tredje frågan fokuserade på vilka de viktigaste "bitarna" är för att skapa attraktionskraft och centrumliv. Här låg tonvikten på vad som skapar mervärde – från god gestaltning och trygga miljöer till bredd i funktioner och aktiviteter. Deltagarna uppmanades reflektera över hur olika målgrupper – barn, unga, äldre, personer med funktionsvariationer och olika kulturella bakgrunder – kan känna sig inkluderade. Samtalen rörde också vilken upplevelse man vill att centrum ska ge: hur "rummen mellan byggnaderna" utformas, vad som lockar besökare att återvända, och hur små vardagsmöten kan skapa liv och tillhörighet i den större stadsbilden.

Infrastruktur och grönstruktur

Det andra temat i medborgarberedningen har fokuserat på hur gator, växtlighet och rörelsemönster i stadskärnan påverkar både vardagslivet och hur attraktiv platsen upplevs – i dag och i framtiden. Här har tre huvudfrågor väglett diskussionerna, med inbjudan att fundera brett kring tillgänglighet, omställning och samspelet mellan olika funktioner i den offentliga miljön.

Den första frågan var: Hur kan vi utveckla gaturummen och tillgängligheten i stadskärnan för att skapa en mer attraktiv, hållbar och levande plats?

I samtalen lyftes frågor om hur gång- och cykelvägar fungerar i dag, vilka hinder som finns, och vilka kvaliteter som gör att människor vill stanna upp snarare än bara passera.

Deltagarna ombads fundera kring för- och nackdelar med att minska eller flytta bilparkeringar, och vad som skulle kunna hända om vissa gator tillfälligt eller permanent stängdes för biltrafik, till exempel under sommaren. Diskussionen handlade också om hur gator kan bli mer än transportytor – genom att utformas som vistelseplatser, där man vill mötas, slå sig ner, och ta del av stadslivet. Det medeltida gatunätet i Skara diskuterades särskilt – både som en kvalitet att bevara och som en utmaning att anpassa för framtidens mobilitet.

Den andra frågan var: Hur kan träd, växter och gröna ytor bidra till miljö, hälsa och trivsel i stadskärnan – och samtidigt möta framtidens utmaningar?

Här låg fokus på grönskans roll som både estetiskt och funktionellt inslag. Deltagarna funderade kring hur grönska kan bidra till klimatanpassning, till exempel genom att ge svalka vid värmeböljor eller absorbera regnvatten vid skyfall. Det diskuterades också hur gröna ytor kan främja folkhälsa, till exempel genom rekreation, bullerdämpning och luftrening, samt hur växtlighet kan gynna biologisk mångfald genom att skapa livsmiljöer för exempelvis pollinatörer. En återkommande tanke var att grönskan i centrum bör kännas naturlig, tillgänglig och integrerad – inte som något separat eller dekorativt påklistrat.

Den tredje frågan blickade längre fram i tiden: Vad tror ni att en Skarabo kommer att förvänta sig av sin stadskärna om 25 år – utifrån det ni har diskuterat hittills?

Detta blev en sammanfattande och framtidsinriktad diskussion där deltagarna ombads föreställa sig vad olika grupper – barn, unga, äldre, personer med funktionsvariationer – skulle uppskatta och behöva i framtiden. Samtalet kretsade kring hur man redan i dag kan ta hänsyn till mångfald, tillgänglighet och gemenskap, och vilka element i centrum som bör utvecklas, läggas till, tas bort eller bevaras. I slutet diskuterades också hur grönska, gaturum och hållbar mobilitet kan samspara, så att framtidens centrum både fungerar i vardagen och bidrar till klimatmål och social hållbarhet.

Identitet

Det tredje och avslutande temat i medborgarberedningen har handlat om stadskärnans identitet – alltså vad som gör platsen unik, hur den uppfattas av både invånare och besökare, och hur den kan utvecklas över tid. Diskussionerna har haft ett både samtida och framtidsinriktat perspektiv, och utgått från tre huvudfrågor som tillsammans bygger en berättelse om Skaras själ – i dag, i framtiden, och vägen däremellan.

Den första frågan var: Vad tycker du är stadskärnans identitet idag, och vad grundar du det på?

Här uppmanades deltagarna att reflektera över vilka känslor, intryck och upplevelser som präglar dagens centrum. Identitet sågs inte som något statiskt, utan som något som uppstår i mötet mellan platsens utformning, dess historia och hur människor rör sig, agerar och minns platsen. Deltagarna diskuterade hur de själva uppfattar centrum, men också hur de tror att andra – exempelvis besökare eller personer från andra delar av kommunen – ser på det. I samtalen betonades hur identitet kan vara både fysisk och känslomässig, och hur skyltar, dofter, ljud, arkitektur, aktiviteter och människor tillsammans skapar en helhetsupplevelse.

Den andra frågan riktade blicken framåt: Om 25 år – vilken identitet har stadskärnan i Skara i den bästa av världar?

Deltagarna fick föreställa sig ett framtida centrum där alla delar samspelar – det fysiska rummet, det sociala livet och det kulturella uttrycket. Samtalen kretsade kring vilken känsla man får när man besöker Skaras stadskärna i framtiden: Är det levande, välkomnande, tryggt? Vad minns en besökare när hen åker hem – vad är det som stannar kvar? Deltagarna reflekterade också över hur social hållbarhet och trygghet kan bidra till att forma denna framtida identitet, och vad som skulle stå om Skara i en reseguidesbeskrivning år 2050.

Den tredje frågan handlade om övergången: Nu är vi 25 år framåt – vad gjorde vi för att lyckas ta oss hit?

Här vreds perspektivet om från vision till lärande. Deltagarna diskuterade vad som konkret behövdes för att bygga identiteten, och vilka krafter som bidrog: Hur samarbetade invånare, föreningar, företag och kommunen? Vilken roll spelade besöksnäringen – och hur balanserades den med lokal förankring? Samtalen berörde också vilka fallgropar man kunde ha hamnat i – till exempel kommersialisering, förlorad kulturprägel eller exkludering – och hur dessa i bästa fall kunde undvikas genom tidig förankring, lyhördhet och långsiktigt arbete.

Detta tema knöt samman beredningens samtal på ett övergripande plan – inte bara som en fråga om gestaltning, utan som ett sätt att förstå Skaras själ och framtidsmöjligheter. Det handlade om hur vi kan skapa en plats som människor känner för, inte bara använder – och där både historia och nya berättelser får ta plats.

7. Summering av medborgarberedningens inspel

Summering av rekommendationer

Medborgarberedningen har under samtliga tre tematiska workshops i smågrupper formulerat rekommendationer som man också röstat på i helgrupp – och som därmed speglar invånarnas engagemang och prioriteringar framåt för stads kärnan i Skara.

Rekommendationerna rör sig från praktiska förslag till långsiktiga visioner, men knyts samman av gemensamma värden: gemenskap, medskapande, gröna kvaliteter, lokal identitet och vardagsnärvaro.

Sammanfattande insikter:

- **Möten och vardagsliv är grunden för en levande stads kärna.** Medborgarna vill att det ska vara lätt att ses, delta och trivas – i både vardag och fest.
- **Unga ska ges plats och möjlighet att forma centrum.** Istället för att begränsa unga efterfrågas platser för uttryck, rörelse, samtal och gemenskap.
- **En grön och inbjudande miljö prioriteras högt.** Grönska, vatten, skuggning och mjukare stadsrum ses som nycklar till både klimat och trivsel.
- **Stads kärnans karaktär ska vårdas och förädlas.** Historien, kulturen och det småskaliga ses som Skaras själ – något att bygga vidare på.
- **Delaktighet, gemensam riktning och god gestaltning skapar sammanhang.** Medskapande och tydliga mål gör det möjligt för fler att bidra till framtiden.

För fullständiga kluster och rekommendationer se sammanställningen av varje workshop.

Röda trådar – återkommande i alla workshops

När samtliga workshops från medborgarberedningen och kompletterande dialoginsatser sammanställs, framträder tydliga mönster och återkommande teman. Dessa "röda trådar" speglar medborgarberedningens prioriteringar och återkommer även i dialoglabbet på SFI. De har dessutom varit en viktig utgångspunkt i arbetet med att bearbeta och formulera de principer som presenteras i detta kapitel.

1. Mötesplatser, liv och social närvaro i stads kärnan

Stads kärnans attraktionskraft bygger på att det är lätt att mötas, delta, vila,

samtala och vistas i gemensamma vardagsmiljöer. Det handlar om både fysiska miljöer som bjuder in till närvaro och om aktiviteter som skapar liv och rytm. Här ryms lekplatser, caféer, evenemang, samt spontana mötesplatser med låga trösklar för alla åldrar.

2. Unga som medskapare – plats för engagemang, uttryck och tillhörighet

En attraktiv stad är en stad där unga uppmuntras att ta plats, bidra och påverka. Istället för att exkluderas från det offentliga rummet, bör unga ges möjligheter att forma innehåll, kultur och platser genom uttryck, rörelse, musik, arbete och möten. Här skapas identitet tillsammans med – inte åt – unga.

3. Delaktighet och engagemang genom samverkan

En stadskärnas identitet byggs inte bara av struktur – utan av människor och en känsla av tillhörighet. Medborgarna föreslår att civilsamhälle, nyanlända, unga, äldre och föreningar bör inkluderas löpande i utvecklingen. Mötesforum, inflytande och att få synas i stadens formande processer är avgörande för tillhörighet.

4. En stadskärna för ökad rörelse – hållbar mobilitet och koppling till omvärlden

Tillgänglighet och mobilitet handlar inte bara om infrastruktur – utan hur man upplever en plats, en del av platsens själ. Medborgarna lyfter önskemål om att minska biltrafiken i centrum och parkeringar längs gator och skapa förutsättningar för att centrum ska fungera för alla: barn, äldre, olika funktionsvariationer, cyklister, gående och bilburna. Att skapa tydliga och effektiva cykel- och gångvägar, bättre snöröjning och en tydligare struktur med mer samlade parkeringar, ett lugnare trafikflöde i känsliga stråk och en centrumkärna där tillgången för olika trafikslag balanseras med platsens upplevelsevärden. Det handlar även om bra förbindelser med bussar och andra hållbara färdmedel med koppling till omvärlden.

5. Grön och mjuk stadsmiljö för trivsel och klimat

Grönskan bidrar till trivsel, identitet och återhämtning – och är en viktig del i en hållbar stadskärna. Grönskan ses som självklar i en trivsamt och hållbart stad. Deltagare föreslår gröna tak, planteringar, vatteninslag, träd, parker och Botan som tydligare del av och resurs för centrum. Stenbelagda ytor bör mjukas upp, gator och torg blir grönnare med mysiga omklädda små rum. Det handlar om att skapa en stad som andas – både bokstavligen och symboliskt. Omfattande gröna rum med bänkar och blommor gör staden trivsamt och tillgängligt för alla –

oavsett ålder och bakgrund.

6. **Gestaltning för trygghet, tillgänglighet och estetisk kvalitet**

Upplevelsen av trygghet och tillgänglighet går hand i hand med god gestaltning. Rekommendationer pekar på bättre belysning, framkomlighet, sittplatser, synlighet och inkluderande design. Stadskärnan bör vara en plats där alla – oavsett ålder och förmåga – känner sig trygga, välkomna och lättorienterade.

7. **Gemensam riktning och synlig framtid**

Flera uttrycker behovet av att förstå stadens riktning: vad händer, vart är vi på väg? En gemensam framtidsbild där invånare inte bara informeras, utan engageras och bjuds in till samverkansforum att bidra, skapar större förståelse, tillit, legitimitet och gemensamt ansvar. Detta omfattar även en kombination av klassisk informationsförmedling och digital information om t.ex. evenemang - vilket skapar en vetskap om vad som händer och var så att fler också kan delta när det väl händer saker.

8. **Berättande och kulturell särprägel**

Skara ska våga visa sin själ – med en rik historia som bör synliggöras i vardagen. Kulturarv, berättelser, traditioner och nya kulturella uttryck kan ges fysisk närvaro i centrum. Detta genom stadsvandringar, tematiska dagar, berättelser, levandegjorda epoker, kulturfestivaler och visuella inslag.

Tabell över röda trådar

Röd tråd	Antal rekommendationer	Antal röster
1. Mötesplatser, liv och social närvaro i stadskärnan	15	73
2. Unga som medskapare	8	47
3. Delaktighet och engagemang genom samverkan	11	44

Röd tråd	Antal rekommendationer	Antal röster
4. En stadskärna för ökad rörelse – hållbar mobilitet och koppling till omvärlden	10	39
5. Grön och mjuk stadsmiljö för trivsel och klimat	9	36
6. Gestaltning för trygghet, tillgänglighet och estetisk kvalitet	9	34
7. Gemensam riktning och synlig framtid	11	28
8. Berättande och kulturell särprägel	8	23

8. Kompletterande dialoginsats – SFI-dialog

Det mobila dialoglabbet med deltagare från SFI-verksamheten gav viktiga insikter om hur nya svenskar uppfattar och använder stadskärnan.

Återkommande önskemål var:

- **Grönare stadsmiljö med plats att vila**
Mer blommor, träd och gröna rum – för skönhet och trivsel.
- **Trygga och tillgängliga platser för barn och familj**
Fler lekplatser, inomhus- och utomhusaktiviteter för barn.
- **Vuxna behöver sociala mötesrum**
Större café, språkcafé, skapande och integrationsfrämjande aktiviteter.
- **Utökat utbud av handel och matställen**
Fler affärer, snabbmat, tydligare centrumkärna.
- **Tillgänglighet och trygghet i rörelse**
Bättre snöröjning, belysning och säkrare gatumiljöer.
- **Skara behöver lyfta sin historia och kultur**
Domkyrkan, Fornbyn och museet uppskattas – önskan om mer berättande och synlighet.
- **Koppling till omvärlden**
Bättre tåg- och bussförbindelser, minskad känsla av isolering.

Obs: Mobila dialoglabbs med barn och unga kommer genomföras under hösten 2025 och integreras i rapportens slutsatser och principerna i denna rapport.

9. Underlag från tidigare dialoger kring stadskärnan

Kommunen har under flera år genomfört dialoger – både internt och externt med civilsamhälle, besöksnäring och lokala aktörer – med fokus på stadskärnans utveckling. I arbetet med MEGA+ idéskisser, Purple Flag-processen, dialoger om evenemangsutveckling, besöksnäring och kulturstråk, har ett antal kompletterande insikter framträtt som breddar och fördjupar bilden från vårens medborgarberedning och SFI-dialog.

En tydlig röd tråd är att stadskärnans attraktionskraft för invånare och besökare hänger nära samman – och att platsutveckling behöver ske i samspel mellan handel, kultur, berättelser, och offentliga miljöer. Det framhålls att Skaras identitet som plats behöver tydliggöras, delas och bäras av många aktörer. Samtidigt poängteras kulturens och evenemangens roll som motorer för att skapa upplevelser och rytm i stadskärnan, samt vikten av en fungerande samverkanskultur mellan kommunen, föreningsliv och näringsliv.

Samtidigt identifieras perspektiv som inte lika tydligt lyfts i vårens medborgardialoger, såsom:

- Ett behov av att tydligare arbeta med **tematiska profiler** kring Skaras styrkor – t.ex. pilgrimsleder, barnvänlighet, musikstad och historiska lager.
- En önskan om att bygga **kapacitet för eldsjälar och kulturentreprenörer**, där långsiktigt stöd och infrastruktur efterfrågas.
- Vikten av att både **säkra ett relevant basutbud i centrum** (handel, mat, vardagstjänster) och våga **utmana normer i innehåll och gestaltning**, för att förnya stadskärnans attraktivitet.

Röda trådar från tidigare dialoger som kompletterar medborgarberedningen

- Förtydliga platsens berättelse – samla och kommunicera vad Skara står för i samtiden, med förankring i det lokala och det levda snarare än endast det historiska.
- Utveckla evenemang som bär platsens karaktär – återkommande och tematiska arrangemang som bygger identitet och långsiktig attraktionskraft.

- Kultur och kreativitet som tillväxtmotor – ge plats för konst, musik, skapande och idéburna samarbeten som föder innovation
- Tematisk platsutveckling – tänk större än stads kärnan och stärk helheten genom koncept som kopplar ihop exempelvis historia, natur, barnvänlighet och vardagsliv.
- Stärk samverkanskulturen och ansvarsfördelningen – tidigare dialoger pekar tydligt på behovet av ett professionellt nav som håller ihop platsutvecklingen över tid.

10. Slutsatser

Medborgarberedningens arbete, tillsammans med SFI-dialogen och tidigare genomförda dialoginsatser, visar att Skaras framtida stadskärna behöver bygga på en fördjupad platsidentitet där vardagsliv, berättelser, historia, kultur, rörelse och klimatmedvetenhet möts. Ett tydligt medskick är att Skara inte bara ska bli en plats att besöka – utan en plats att delta i, bidra till och känna tillhörighet med. Förflyttningen sker genom närvaro, dialog och samarbete, där kommun, föreningar, näringsliv och invånare formar Skaras framtidsbild tillsammans.

Ett annat centralt medskick är att sociala värden och fysisk gestaltning måste gå hand i hand – och att särskilt nya svenskar, unga och äldre efterfrågar låga trösklar, grönare miljöer och bättre tillgång till vardagsnära funktioner som lekplatser, caféer och trygg rörelse.

En viktig lärdom är också att besöksnärsutveckling och centrumutveckling inte kan separeras – de är delar av samma ekosystem. Stadskärnan såväl som Skara formas i samspelet mellan invånare och besökare, historia och innovation, vardag och evenemang.

Åtta röda trådar – från medborgarberedningen samt kompletterande och tidigare dialoger:

- **Skapa levande mötesplatser** för gemenskap, vila, deltagande och rörelse – stadskärnan ska vara ett offentligt vardagsrum för alla åldrar och bakgrunder.
- **Inkludera unga som medskapare** och framtida ambassadörer för platsen – skapa möjligheter för unga att påverka, uttrycka sig och växa i centrum
- **Främja engagemang** genom samverkan med föreningar, civilsamhälle och näringsliv – skapa arenor för dialog, inflytande och långsiktigt ansvarstagande.
- **Säkra hållbar mobilitet**, ökad vardagsrörelse och en koppling till omvärlden – främja gång, cykel, hjälpmedel, kollektivtrafik och minskad genomfartstrafik.
- **Förstärk stadens grönska** och gör plats för de mjuka och klimatanpassade stadsrummen – bygg en omfamnande stad med plats för skugga, regn och vardagsvila.
- **Gestalta centrum** tryggt, tillgängligt och estetiskt inbjudande – kombinera orienterbarhet, sittplatser, belysning och identitetsskapande uttryck.
- **Bygg ett tydligt platsvarumärke** och en framtidsbild som alla känner sig delaktiga i och kommunicera tydligt kring detta
- **Levandegör platsens själ** - låt berättelser från historiska epoker, nutid och framtid ta plats i det offentliga rummet – såväl genom kultur, arkitektur och evenemang.

11. Medborgarberedningens vägledande principer

Från rekommendationer till principer och riktning

De rekommendationer som sammanställts har grupperats i kluster efter varje tematisk workshop utifrån återkommande förslag (se sammanställning av respektive workshop*) och därefter har de kluster av återkommande rekommendationer som fått flest röster tolkats och bearbetats om till principer. Tolkningen har skett av tjänstepersoner med expertkunskap inom samhällsbyggnad, arkitektur och platsutveckling och bygger på de kluster som fått tydligast stöd i medborgardialogen samtidigt som de även fångar tidigare dialoger och kompletterande dialoglabb och tar hänsyn till den kunskap som externa föreläsare gett (t.ex. genom Placebranders Trendrapport 2025).

Principerna och den övergripande riktning de anger fångar därmed in medborgarnas röster samtidigt som de kopplas till aktuell kunskap om centrumutveckling och platsidentitet. På så sätt utgör de både ett destillat av medborgarnas synpunkter och ett professionellt underbyggt stöd i den fortsatta planeringen. Dessa principer fungerar som en vägledning för att säkerställa att invånarnas röster tas tillvara i den fortsatta utvecklingen av stadskärnan och centrumutvecklingsplanen.

Sammanfattande punktlista för centrumutveckling

Nedan följer en sammanställning i form av en punktlista som summerar de mer utförliga principerna på nästa sida som tagits fram utifrån medborgarberedningens rekommendationer, SFI-dialogen och tidigare genomförda dialoger kopplade till Skaras stadskärna. Dessa vägledande principer fungerar som en kompass för hur stadskärnan bör utvecklas för att skapa en attraktiv, inkluderande och hållbar plats med lokal förankring och framtidskraft. Nedan följer kortversionen för en god översikt.

Kortversion av medborgarberedningens vägledande principer för centrumutveckling:

- **Forma stadskärnan som ett gemensamt vardagsrum** med plats för spontana möten, vila, närvaro, rytm och vardagsengagemang.
- **Låt unga ta plats som medskapare**, framtida ambassadörer och bärare av Skaras identitet.
- **Gestalta med omsorg** – främja tillgänglighet, trygghet och uttryck för platsens själ.
- **Förädla grönstruktur och kulturarv till upplevelser** för nutid och framtid.
- **Utveckla mobilitet som stärker rörelse, tillgänglighet och närhet** – med balans mellan vistelse och trafik, hållbara färdssätt och god koppling till omvärlden.
- **Kommunicera en gemensam framtidsbild** som skapar förståelse och gör det lätt att engagera sig.

- **Främja lokal samverkan och testtytor** för medskapande, platsinnovation och gemensamt ansvar.
- **Bygg en tydlig platsidentitet genom berättelser, historia och samtida kultur** som får ta plats i stads kärnan och levandegör platsens själ.

Se en fullständiga och mer utförliga principer i kommande kapitel i form av en checklista i översiktligt format av samtliga principer. Se även bilagan *Medborgarberednings principer för stads kärnan i Skara* som innehåller mer fördjupad version av samtliga principer tillsammans med kortversionen.

12. Checklista - Principer för centrumutveckling

Här följer en checklista och en kortversion av medborgarberedningens principer baserade på medborgarberedningens rekommendationer, mobila dialoglabb och tidigare dialoginsatser.

Attraktionskraft och centrumliv

Övergripande riktning

→ **Ett vardagsrum för alla – som bjuder in till gemenskap och eftertanke.**

Fler inkluderande mötesplatser som bjuder in till både vila och aktivitet. Genom en mänsklig gestaltning av torg, parker och gator formas en stad där man stannar upp, möts över gränser och långsamt lär känna både platsen och varandra.

Principer:

- ☐ Skapa ett offentligt vardagsrum med mötesplatser för spontan och organiserad samvaro.
 - ☐ Uppmuntra till att sakta ned – genom tydlig platsrytm, traditioner och platser för både sociala möten och inre kontemplation.
 - ☐ Underlätta medskapande och gör det enkelt att engagera sig. Sänk trösklarna för deltagande – med särskilt fokus på unga, äldre och nyanlända.
 - ☐ Kommunicera riktningen för stadskärnans utveckling tydligt och gemensamt – med öppna forum och delaktighet.
 - ☐ Säkerställ fysisk och digital tillgänglighet – både för rörelse och information om vad som händer.
-

Grönstruktur

Övergripande riktning:

→ **Grönskan som klimatstrategi och vardagskvalitet**

En grön, mjuk och omfamnande stadskärna som främjar trivsel, upplevelse och klimatesiliens. Grönstrukturen ska stärka platsens identitet, höja livskvalitet och bjuda in till att vistas mer här även i ett varmare klimat.

Principer:

- ☐ Omvandla hårda ytor till gröna omfamnande rum för vila, aktivitet och lek.
- ☐ Knyt ihop stadens parker och gröna rum till ett sammanhängande nätverk eller stråk.
- ☐ Utveckla och förädla stadskärnans parker till platser för lek, aktivitet, vila, kultur och vardagsliv – med möten över generationsgränser.

Infrastruktur och mobilitet

Övergripande riktning:

→ Mobilitet som formar platsens själ och vardagsliv

En stad i rörelse som prioriterar människan framför fordon. Stadskärnan ska bjuda in till rörelse, trygghet och närvaro, med mobilitet som ett verktyg för delaktighet och platsutveckling.

Principer:

- ☐ Prioritera mjuka trafikanter (särskilt gång, cykel och hjälpmedelsanvändare) och sänk hastigheter för att skapa trygg och tillgänglig rörelse.
 - ☐ Ge plats åt människor – använd torg, parker och gator som levande mötesplatser snarare än transportleder.
 - ☐ Skapa balans mellan trafik och vistelsevärden – minska genomfart och lyft fram centrumlivet.
 - ☐ Testa nya lösningar i liten skala – låt platser utvecklas genom lärande och medborgarfeedback.
-

Identitet

Övergripande riktning:

→ Bygg vidare på det unika – med berättelser, kultur och lokal närvaro

Stärk det småskaliga, genuina och mänskliga uttrycket – där historia och samtid samspelar. Låt identiteten växa fram tillsammans med invånarna, genom tydliga berättelser, kultur, gestaltning och lokal delaktighet.

Principer:

- ☐ Lyft fram platsens berättelser – låt kultur och historia få fysisk närvaro i det offentliga rummet.
- ☐ Ge utrymme för unga – med kultur, rörelse och delaktighet i vardagen.
- ☐ Skapa ett gemensamt platsvarumärke – där många kan känna igen sig.
- ☐ Gestalta med omsorg om detaljer, platsidentitet och kulturarv – skapa ett sammanhållet uttryck – tryggt, tydligt och tillgängligt.